

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΩΣ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Κυριακοπούλου Ελένη & Πλιάμου Δέσποινα

Εισαγωγή

«Βαθύτερο νόημα βρίσκεται στα παραμύθια που μου έλεγαν στα παιδικά μας χρόνια, παρά στην αλήθεια που μας διδάσκει η ζωή», έγραψε ο γερμανός ποιητής Σίλλερ (The Piccolomini III,4) και προηγήθηκε κατά πολύ από τους σύγχρονους ψυχολόγους στην επισήμανση του διδακτικού ρόλου του παραμυθιού.

Μία σειρά γνωστοί μελετητές, από τον Benfey και τον Leyen ως τον Propp, τον Bettelheim και το Soriano, μας έχουν πείσει με τις ενδιαφέρουσες εργασίες τους ότι δεν μπορούμε πια να θεωρούμε την ενασχόληση με το παραμύθι πάρεργο, αποτέλεσμα κάποιας συγκατάβασης. Ίσα- ίσα. Αυτό το λογοτεχνικό είδος, που προσδιορίζεται από απλότητα και παιδικότητα και που για αιώνες πολλούς πορευόταν στο περιθώριο της πνευματικής ζωής, διαπιστώθηκε πως κλείνει μέσα του τόσα δυναμικά στοιχεία, κουβαλά μαζί του τόσο πλούτο ιστορικού, πολιτισμικού και ψυχικού φορτίου, που αξίζει κάθε ενδιαφέρον, κάθε προσπάθεια για μελέτη, έρευνα και ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Το γεγονός ότι ακόμα και ως όρο «παραμύθιον», συναντούμε το παραμύθι από την αυγή ακόμα του πνευματικού μας πολιτισμού ως τις μέρες μας αποτελεί, κατά κάποιον τρόπο, επιβεβαίωση της σπουδαιότητάς του και της πολυεπίπεδης προσφοράς του στο πλαίσιο της κοινωνικής και πνευματικής ζωής.

«Το παραμύθι είναι, έλεγαν οι Bolte, Polivka οι σχολιαστές των παραμυθιών των αδελφών Γκριμ, μια διήγηση δημιουργημένη με ποιητική φαντασία, παρμένη ιδιαίτερα από τον κόσμο του μαγικού, μια ιστορία θαύματος, που την ακούνε με ευχαρίστηση μεγάλοι και μικροί, έστω και αν δεν την θεωρούν πιστευτή»(Σακελλάριος 1995).

Η προσφορά του παραμυθιού στην ανάπτυξη του παιδιού

«Αν παρατηρήσουμε παιδιά την ώρα που ένας καλός αφηγητής αρχίζει να διηγείται ένα αληθινά μαγικό παραμύθι, εύκολα ανακαλύπτουμε ότι έχει αιχμαλωτίσει την προσοχή τους, από την αρχή. Το γεγονός αυτό φανερώνει ότι απ' την απλή κιάλας ανακοίνωση για έναρξη ενός παραμυθιού ξυπνούν μες στα παιδιά βασικές προσδοκίες ή ότι ένα θεμελιακό ενδιαφέρον παγιδευείται από τις πρώτες κιάλας φράσεις. Αυτά είπε ο Walter Scherf στο 15^ο Διεθνές Συνέδριο για τη Νεότητα (Αθήνα 1976).

Πριν αναφερθούμε στο ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το παραμύθι στην άρση των κοινωνικών ανισοτήτων, αξίζει να δούμε την προσφορά του συνολικά, μέρος της οποίας αποτελεί και η ειδική χρήση που μας ενδιαφέρει εδώ.

1. Όπως παραδέχεται και ο Walter Scherf, εγγίζει προβλήματα της οικογενειακής ζωής και κυρίως αυτά που υποδηλώνουν ενδοοικογενειακές σχέσεις και συγκρούσεις ανάμεσα στα παιδιά και στους γονείς και ανάμεσα στα αδέρφια μεταξύ τους. Έτσι, το παραμύθι εκφράζει «τρόπους μύησης στην εξομάλυνση βασικών οικογενειακών συγκρούσεων. Σπρώχνοντας τα παιδιά στην απελευθέρωση από τους παλιούς ασφυκτικούς οικογενειακούς δρόμους, τα βοηθά να βρουν το σωστό δρόμο προς την χειραφέτηση, αναπτύσσοντας τη δική τους ατομικότητα». Είναι σα να παρακολουθούν ένα σενάριο, που πραγματεύεται κάποια δικά τους προβλήματα και υπαγορεύει λύσεις, που μόνα τους δεν έχουν εμπειρία να βρουν.

2. Το παραμύθι βοηθά το παιδί να ξεπερνά τη φυσική, σωματική του ατέλεια και κατωτερότητα, σε σχέση με τους ενηλίκους, να συμφιλώνεται με το σώμα του και να αποκτά εμπιστοσύνη στον εαυτό του. Το παραμύθι του δίνει την ευκαιρία να ταυτιστεί με τον ήρωα του, που, αν και είναι δυνατό να βρεθεί κάτω από υπέρτερες δυνάμεις, μπορεί να καταφέρει, με την εξυπνάδα του ή τη βοήθεια κάποιου μαγικού μέσου, να τους ξεφύγει και να τους υπερνικήσει. Και, όπως τονίζει ο Bettelheim, ταυτιζόμενο με τον ήρωα του παραμυθιού, το παιδί μπορεί να αντισταθμίσει με τη φαντασία του και μ' αυτή την ταύτιση όλες τις ατέλειες, πραγματικές και φανταστικές, της δικής του ύπαρξης. Στην πορεία της διήγησης του παραμυθιού, το παιδί διαπιστώνει ότι συχνά άτομα αδύναμα, περιφρονημένα ή αγνοημένα, κατάφεραν να επιβιώσουν και να επιβληθούν, είναι δυνατόν « να πιστέψει ότι και οι αδύνατοι μπορούν να πετύχουν στη ζωή» πράγμα που τα γεμίζει θάρρος και τα οπλίζει με αισιοδοξία για τη ζωή.

Είναι δυνατόν όμως το παραμύθι να αποτελεί κι ένα είδος αναπλήρωσης για το άτομο το αδύναμο μπροστά στην παντοδυναμία των στοιχείων της φύσης ή του κοινωνικού κατεστημένου. Η εξουθενωτική πίεση, που ασκούν αυτά πάνω του, αναπληρώνεται ή εξουδετερώνεται από τη δύναμη της θέλησης και της φαντασίας.

3. Το παραμύθι βοηθά το παιδί να ανεξαρτητοποιηθεί και να ολοκληρώσει την προσωπικότητά του. Από τα πρώτα χρόνια της ζωής του αισθάνεται εγκλωβισμένο μέσα σε ένα κλειστό ολιγοπρόσωπο περιβάλλον, το οικογενειακό, που οριοθετεί και προσδιορίζει τη ζωή του με μια σειρά παροχές αλλά και πλήθος απαγορεύσεις. « Το παραμύθι περιγράφει με μορφή φανταστική και συμβολική τα βασικά στάδια ανάπτυξης και ανύψωσης σε μια ύπαρξη ανεξάρτητη». (Bettelheim) Δείχνει το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσει το νεαρό άτομο για φτάσει στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του, πράγμα που αποτελεί γι' αυτό θέμα ζωτικής σημασίας.

(Bettelheim 1976)

Για να τραβήξει μια ιστορία πραγματικά το ενδιαφέρον του παιδιού, πρέπει να το διασκεδάσει και να ξυπνά την περιέργειά του. Για να εμπλουτίσει τη φαντασία του, πρέπει να κεντρίσει τη φαντασία του. Να βοηθά να αναπτύσσεται η νοημοσύνη του και να βλέπει τις συγκινήσεις του. Να ανταποκρίνεται στις αγωνίες και τις εμπνεύσεις του. Να βοηθά να συνειδητοποιεί τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει υπαγορεύοντας του λύσεις στα προβλήματα που το απασχολούν και δίνοντάς του ευκαιρία να αποκτήσει εμπιστοσύνη στον εαυτό του και στο μέλλον του. (Σακελλάριος 1995)

Η επιτυχία ενός τέτοιου εγχειρήματος χρειάζεται τη συνδρομή του εκπαιδευτικού, ο οποίος πρέπει να αποκτήσει θεωρητική γνώση, ώστε να μπορέσει να αξιοποιήσει το υλικό του και να οργανώσει την προσπάθειά του. Δική του ευθύνη είναι, επίσης, να επιλέγει το υλικό του και θα θέτει στόχους. Αυτό θα επιτευχθεί μόνο αν ευαισθητοποιηθεί όσον αφορά στη χρησιμότητα του παραμυθιού μέσα στην τάξη. Και δεν αρκεί να αντιμετωπίσει το αφηγηματικό γεγονός στο πλαίσιο της τυπικής εκπαιδευτικής διαδικασίας. Χρειάζεται κυρίως να ανιχνεύσει και τις κοινωνικές του προεκτάσεις.

Ένα άλλο που πρέπει να αναφερθεί είναι ότι το παραμύθι και η αποδοχή του μπορεί να συντελεστεί με επιτυχία εφόσον δεν ταυτιστεί με τη διδακτική πράξη, που λαμβάνει χώρα στην τάξη. Ουσιώδης στόχος στην αρχή είναι η αποδέσμευση της φαντασίας των παιδιών από την τυποποιημένη διδακτική πράξη, γεγονός που θα συνέτεινε στη δημιουργία κλίματος ενθουσιασμού, καθώς και στην απελευθέρωση των μη λογοκρατικών στοιχείων, ώστε να οδηγηθούν οι μαθητές στον πυρήνα της αφηγηματικής πράξης, στον κόσμο του παραμυθιού. Το παραμύθι για τους μαθητές

είναι μια εναλλακτική πρόταση στο αυστηρά δομημένο ωρολόγιο πρόγραμμα. Αποτελεί το μέσο για να ξεφύγουν από την λογοκρατούμενη εκπαιδευτική διαδικασία και αυτή η, έστω προσωρινή, διαφυγή τους ηρεμεί και μπορούν να αυξήσουν τον αυτοέλεγχό τους (Σακελλάριος, 1995).

Παραμύθι και Δια-πολιτισμική Εκπαίδευση

Όσον αφορά τώρα στην επιστράτευση του παραμυθιού για την εξοικείωση με το διαφορετικό, αίτημα που καθίσταται εμφανέστερο τα τελευταία χρόνια στην πολυπολιτισμική μας κοινωνία, έχουμε να επισημάνουμε τα εξής:

Το παραμύθι είναι ίσως από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία για τη δια-πολιτισμική εκπαίδευση, γιατί στον πυρήνα του συνοψίζεται ο αυτοπροσδιορισμός του ανθρώπου σε σχέση με τις προσωπικές του εμπειρίες ή η ανακάλυψη και η διαφοροποίηση από το έτερο (Αυδίκος, 2003).

Άρα, ο εκπαιδευτικός πρέπει να επικεντρωθεί στην επιλογή του κατάλληλου παραμυθιού- ο όρος κατάλληλο αναφέρεται σε μια επιλογή που θα υπηρετεί καλύτερα τους εκπαιδευτικούς στόχους- αλλά και στο πως θα καθοδηγήσει τους μαθητές ώστε να κατανοήσουν καλύτερα ο ένας τα προβλήματα του άλλου και να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα. Απαιτείται, δηλαδή, να θέτει ξεκάθαρα στόχους και να προβληματίζεται για τον τρόπο που θα οδηγήσει με επιτυχία στην πραγμάτωσή τους. Οι στόχοι αυτοί μπορεί να εξειδικεύονται ανάλογα με το αφηγηματικό υλικό, αλλά το γενικό πλαίσιο τους είναι το ίδιο. Η καλλιέργεια της ανεκτικότητας και της εμπιστοσύνης στους άλλους καθώς και η προβολή της συνεργασίας και της ομαδικότητας ανεξαρτήτως χρώματος, θρησκείας, εθνικής προέλευσης, γλώσσας ως μοναδικού δρόμου ομαλής κοινωνικής συμβίωσης και εδραίωση της ειρήνης.

Επίσης, παράγοντες όπως:

- το πρόβλημα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε,
- οι εμπειρίες των παιδιών,
- το ηλικιακό περιβάλλον των παιδιών και
- το κοινωνικο-πολιτιστικό επίπεδο των παιδιών

αποτελούν κριτήρια τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη, για τη επιλογή του κατάλληλου παραμυθιού.

Με βάση τα παραπάνω στα ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ της Α΄ Δημοτικού δεν έχει προβλεφτεί η αξιοποίηση του παραμυθιού στη διαχείριση ανισοτήτων και διαφορών μεταξύ των μαθητών με σκοπό τη συνειδητοποίηση από τους ίδιους τους μαθητές της διαφορετικότητας και της αποδοχή της.

Πώς μπορεί το παραμύθι να αξιοποιηθεί κατάλληλα προκειμένου οι μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα ο ένας τα προβλήματα του άλλου και να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα;

Ένα παράδειγμα από την τάξη

Εργαστήκαμε σε μια Α΄ τάξη με 18 μαθητές, από τους οποίους οι 8 είναι αλλοδαποί, οι 6 έχουν αλβανική καταγωγή, 1 μαθήτρια έχει μητέρα από την Ιαπωνία και 1 μαθήτρια, η Νικολέτα, είναι από την Νιγηρία. Επιλέξαμε το παραμύθι «*Χαρούμενο Λιβάδι*» της Φυλλιώς Νικολούδη, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, το οποίο τηρούσε τα περισσότερα κριτήρια επιλογής που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα και στο οποίο τίθεται το ερώτημα:

«Είμαστε όλοι ίδιοι; Εμείς είμαστε καλύτεροι; Πώς αντιδρά μια παρέα από λευκές μαργαρίτες όταν μια κόκκινη παπαρούνα τολμά να ξεφουτρώσει στον αγρό τους; Πώς αντιδρούμε εμείς, όταν κάποιος διαφορετικός από εμάς τολμά να συννιφάρξει

δίπλα μας; Μια μικρή διαπολιτιστική ιστορία που ίσως βοηθήσει να δούμε τα πράγματα γύρω μας με άλλη ματιά και που τηρεί τα περισσότερα κριτήρια που αναφέρθηκαν στην ενότητα.»

Οι δραστηριότητες, που επιλέξαμε, είχαν σαν στόχους:

- την εξομάλυνση προβλημάτων και διαπροσωπικών σχέσεων,
- την παροχή βοήθειας στα «διαφορετικά» παιδιά και την ομαλή ένταξή τους στο καινούριο τους περιβάλλον,
- την αμοιβαία υποχώρηση που απαιτείται στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων και
- την καλλιέργεια της αρετής της αποδοχής.

Το πρόγραμμα διήρκεσε 4 ώρες και διαιρέθηκε σε 4 ενότητες. Οι ενότητες χωρίστηκαν με σκοπό να δημιουργείται προβληματισμός και συζήτηση στην τάξη. Σχετικά με τους γνωστικούς στόχους του γλωσσικού μαθήματος οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν αφορούσαν:

- την κατανόηση κειμένου,
- την παραγωγή ιδεών,
- την παραγωγή γραπτού λόγου,
- τις εικαστικές αναπαραστάσεις και
- τη δραματοποίηση.

Αποτελέσματα

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στην Α΄ τάξη σχετικά με το πώς το παραμύθι μπορεί να συμβάλλει στη διαχείριση ανισοτήτων μεταξύ των μαθητών.

Δραστηριότητα 1^η: Πριν αρχίσουμε την αφήγηση, παρουσιάσαμε το παραμύθι, λέγοντας το πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται. Αμέσως τα παιδιά ταύτισαν το μοναδικό, κόκκινο λουλούδι με τη συμμαθήτριά τους, Νικολέτα (Νιγηριανής καταγωγής).

Στη συνέχεια διαβάσαμε την πρώτη ενότητα του παραμυθιού, η οποία τελείωσε με τις μαργαρίτες να θέλουν να διώξουν τη μια και μοναδική κόκκινη παπαρούνα, που τόλμησε και φύτεψε στο κάτασπρο λιβάδι τους και θέσαμε τον εξής προβληματισμό: Τι λέτε να συμβεί μετά; Τα παιδιά κλήθηκαν να γράψουν τις γνώμες τους.

Η πλειοψηφία (13 μαθητές) απάντησε ότι η παπαρούνα θα έπρεπε να φύγει.

« Μπορεί να έκοψαν την παπαρούνα την νύχτα, ενώ κοιμόταν».

« Μπορεί να την ξερίζωσαν».

« Τότε σκέφτηκαν να κόψουν την παπαρούνα, όμως θυμήθηκαν τα αγκάθια της. Μετά σκέφτηκαν να της ρίξουν δηλητήριο, αλλά τη λυπήθηκαν».

« Ότι θα ήθελαν τα λουλούδια μαργαρίτες, να φύγει η παπαρούνα. Έτσι αποφάσισαν το μεσημέρι, που είχε κοιμηθεί η παπαρούνα, να πάνε να την κόψουν. Την έκοψαν και άρχισαν να φωνάζουν. Τα καταφέραμε! Έτσι το λιβάδι έγινε ξανά χαρούμενο».

Αυτές είναι οι πιο χαρακτηριστικές απαντήσεις που πήραμε.

Οι υπόλοιποι (5 μαθητές) απάντησαν ότι η παπαρούνα πρέπει να μείνει.

Παρακάτω αναφέρουμε μερικές ενδεικτικές απαντήσεις:

« Μπορεί να γίνουν φίλες με τις παπαρούνες και να παίζουν μαζί στο λιβάδι».

« Τι χαρούμενο λιβάδι, τι ωραία που είναι εδώ! Θέλω να μείνω στο λιβάδι!

Με θέλετε και εσείς»; (Νικολέτα)

Δραστηριότητα 2^η

Στη δεύτερη ενότητα η γιαγιά, ήρωας του παραμυθιού, προτείνει να μείνει η παπαρούνα στο λιβάδι, γιατί είναι και αυτή λουλούδι όπως και οι μαργαρίτες.

Στη συνέχεια τα παιδιά κλήθηκαν να αναπαραστήσουν τη γιαγιά Μαργαριτένια και να μας πουν τι θα έλεγαν αυτά αν ήταν στη θέση της. Δέχτηκαν η Μαρία και η Νικολέτα.

- Η γιαγιά Μαρία συμβούλεψε τις μαργαρίτες « *Να αγαπάτε και να σέβεστε την παπαρούνα, γιατί αλλιώς δεν θα σας αγαπάει και δεν θα σας σέβεται και αυτή*».

- Η γιαγιά Νικολέτα προχώρησε σε πιο δυναμική λύση. « *Να αγαπάτε την παπαρούνα, γιατί θα σας σώσω στο ξύλο*».

Δραστηριότητα 3η Στο ίδιο σημείο θέσαμε το ερώτημα τι πιστεύουν ότι θα γίνει οπότε πήραμε διάφορες απαντήσεις.

3 παιδιά είπαν ότι πρέπει να φύγουν οι μαργαρίτες και να πάνε κάπου, όπου δεν θα τις ενοχλούσε η παπαρούνα.

10 παιδιά είπαν ότι θα έπρεπε να προσπαθήσουν να ζήσουν μαζί και να συνυπάρξουν.

5 παιδιά είπαν ότι θα πρέπει να φύγουν οι παπαρούνες και να πάνε κάπου αλλού.

Αφού ακούστηκε η άποψη της γιαγιάς και μετά από την παρουσίαση δύο παιδιών σαν γιαγιές Μαργαριτένιες, τα παιδιά άρχισαν να διαφοροποιούν την αρχική τους στάση. Είναι ενδιαφέρον να δούμε μερικές απαντήσεις

« Συμφωνώ , γιατί και οι παπαρούνες είναι λουλούδια».

« Αν δεν φερόμαστε σωστά στην παπαρούνα, δεν θα μας συμπεριφέρεται και αυτή σωστά. Έτσι έγινε και με εμένα και τον Κώστα, όταν είχαμε τσακωθεί μια φορά» Εδώ ο μαθητής κάνει αναφορά σε προσωπική του εμπειρία, ταυτίζοντας τον εαυτό του με την παπαρούνα

« Συμφωνώ, γιατί αν οι μαργαρίτες ήταν στη θέση της παπαρούνας δεν θα τους άρεσε να τους να τους κάνουν τα ίδια».

« Συμφωνώ, γιατί και το κόκκινο λουλούδι πρέπει να υπάρχει στο λιβάδι».

« Μπορούν να υπάρχουν λιβάδια με παπαρούνες και άλλα λιβάδια με μαργαρίτες».

« Μα σε ένα λιβάδι υπάρχουν πολλά είδη λουλουδιών. Μόνο αν οι άνθρωποι έχουν σπείρει σε ένα λιβάδι κόκκινα και σε ένα λιβάδι άσπρα, θα έχουμε λιβάδια με διαφορετικά είδη λουλουδιών».

Δραστηριότητα 4η: Στο τρίτο δίωρο διαβάσαμε το υπόλοιπο του παραμυθιού, που θέλει όλα τα λουλούδια κόκκινα και άσπρα να παίζουν μαζί στο λιβάδι. Έτσι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς κοκκινο-ασπρο-καλύτερα!!!

Βάλαμε τα παιδιά να διαλέξουν τι λουλούδι θα ήθελαν να είναι και γιατί.

Οι απαντήσεις έχουν μεγάλο ενδιαφέρον, γιατί η πλειοψηφία, αποφάσισε ότι θα ήθελε να είναι παπαρούνα. Δικαιολόγησαν την επιλογή τους, γιατί βρήκαν την παπαρούνα πιο διαλλακτική και ευγενική, επειδή δεν επέβαλε την παρουσία της στο λιβάδι. Απλώς περίμενε τις αντιδράσεις από τις μαργαρίτες.

Οι πιο χαρακτηριστικές απαντήσεις που πήραμε είναι οι παρακάτω».

« Θα ήθελα να ήμουν παπαρούνα, γιατί πρέπει να σεβόμαστε τους άλλους»

« Θα ήθελα να γίνω παπαρούνα, γιατί θα ήμουν ολομόναχη».

« Θέλω να είμαι παπαρούνα, γιατί έχω δίκιο που θέλω να μείνω».

« Εγώ θα ήθελα να ήμουν παπαρούνα, γιατί μιλάει μια γλώσσα που δεν την καταλαβαίνουν οι άλλοι. Ούτε αυτή καταλαβαίνει τη γλώσσα που μιλάνε οι μαργαρίτες».

« Θέλω να είμαι παπαρούνα, γιατί θέλω να παίζω με τις μαργαρίτες και να με αφήνουν οι μαργαρίτες να μπαίνω στα σπίτια τους». (Νικολέτα)

Οι απαντήσεις των παιδιών που ήθελαν να γίνουν μαργαρίτες ήταν περίπου οι ίδιες. Επέλεξαν να γίνουν μαργαρίτες, γιατί οι μαργαρίτες είναι οι πιο πολλές και μπορούν να παίζουν με τις φίλες τους στο λιβάδι.

Δραστηριότητα 5η Στο τέλος ρωτήσαμε τα παιδιά τι τους άρεσε από το παραμύθι και ποια συναισθήματα τους δημιούργησε.

Να μερικές από τις πιο ενδιαφέρουσες απαντήσεις.

« Εμένα μου άρεσε που έβγαλαν καινούριες λέξεις για να καταλαβαίνονται και που ήρθε ο ζωγράφος και ζωγράφισε το ασπροκόκκινο λιβάδι».

« Μου άρεσε το τέλος που έγιναν όλοι φίλοι. Εγώ αισθανόμουν λύπη, γιατί το παραμύθι ήταν λυπηρό».

« Εμένα μου άρεσε που στο τέλος που έκαναν παπαρουνομαργαριτοπαιδάκια. Αισθάνθηκα χαρά».

« Όταν γέννησαν παιδάκια κούτσι- κούτσι μαργαριτοπαπαρουνοπαιδάκια, μου έβγαλαν δάκρυα, γιατί ήμουν χαρούμενη».

« Αισθάνθηκα χαρούμενα, γιατί έγιναν φίλες.

Δραστηριότητα 6^η Ζητήσαμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν το λιβάδι, όπως παρουσιάστηκε στο τέλος του παραμυθιού, γεμάτο άσπρα, κόκκινα και ροζ λουλούδια και να δώσουν το όνομα των συμμαθητών τους στα λουλούδια.

Το αποτέλεσμα ήταν η πλειοψηφία των παιδιών να ζωγραφίσει ένα πολύχρωμο λιβάδι και μάλιστα, έδωσαν ονόματα και άλλων φίλων τους στα λουλούδια.

Κανένα δεν σκέφτηκε να συνδυάσει την παπαρούνα με την Νικολέτα.

Συζήτηση

Παρατηρώντας τη συμπεριφορά της Νικολέτας (Νιγηρία) σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του παραμυθιού διαπιστώσαμε ότι: Ταυτίστηκε με την παπαρούνα και οι συμμαθητές της το θεώρησαν απόλυτα φυσιολογικό. Μάλιστα σε έναν περίπατο που κάναμε όλο το σχολείο στο Λυκαβηττό, όταν τα παιδιά είδαν παπαρούνες, στράφηκαν στην Νικολέτα και της είπαν: « Νικολέτα, κοίτα παπαρούνες». Επίσης η Νικολέτα υπερασπιζόταν σε όλες τις συζητήσεις την παπαρούνα, την οποία χαρακτήριζε ως την καλή του παραμυθιού, ενώ οι μαργαρίτες ήταν οι κακές.

Πιστεύουμε ότι θα είχε ενδιαφέρον να κάνουμε εδώ μια μικρή περιγραφή της παραπάνω μαθήτριας. Η Νικολέτα είναι ένα παιδί, που κάνει αισθητή την παρουσία της στην τάξη και όχι μόνο με το χρώμα της. Είναι εύσωμη, ζωηρή, απαιτητική, και λίγο γκρινιάρρα. Οι συμμαθητές της δεν έχουν την καλύτερη γνώμη γι' αυτήν, παρ' όλο που παίζουν, συνεργάζονται μαζί τους και την καλούν στα πάρτυ τους.

Κάποιες φορές που απουσιάζει, δεν κρύβουν την ανακούφισή τους, γιατί πιστεύουν πως αυτή είναι που αναστατώνει την τάξη τους.

Κλείνοντας την παρουσίασή μας, έχουμε να παρατηρήσουμε τα κάτωθι:

Είναι αλήθεια ότι αυτές οι δραστηριότητες σε τόσο μικρό χρόνο δεν μπορούν να οδηγήσουν σε ασφαλή συμπεράσματα για τη λειτουργία του παραμυθιού στην αλλαγή συμπεριφοράς των παιδιών.

Η προσπάθειά μας, όμως, αυτή αποτελεί ένδειξη, ότι το παραμύθι μπορεί να λειτουργήσει σαν πλαίσιο της διαχείρισης των ανισοτήτων αρκεί να υπάρξει σωστός σχεδιασμός και σωστή επιλογή παραμυθιού και ερωτήσεων.

Χρειάζεται να συνειδητοποιήσουμε ότι η πολυπολιτισμικότητα της σημερινής κοινωνίας δεν αφήνει περιθώρια αδράνειας αλλά αντίθετα απαιτεί ενεργοποίηση του σχολείου και χρήση κάθε μέσου για την εξομάλυνση των

διαφορών, την αποδοχή της διαφορετικότητας αλλά και την διαχείριση αρνητικών συναισθημάτων που γεννά η ετερότητα. Σε αυτή την κατεύθυνση το παραμύθι μπορεί να συμβάλει καθοριστικά και προς τα εκεί πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bettelheim.B (1976): *Η γοητεία των παραμυθιών* Εκδ. Γλάρος
Σακελλάριος.Χ (1995): *Το παραμύθι χτες και σήμερα* Εκδ. Πατάκη
Αυδίκος. Ε (2003): *Παραμύθι, αφηγηματική κοινότητα και ετερότητα από Η Παιδαγωγική και Διδακτική Αξιοποίηση του παραμυθιού* Επιμέλεια:Μαλαφάντης. Κ, Κούτρας. Σ Εκδ. Γρηγόρη